

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 22 stycznia 2019 r.

BADK.DPK.133.120.2018 WW

P9-74/18	Data wpływu petycji 21 listopada 2018 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 22 stycznia 2019 r.

ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE

TEMAT

**PRAWO DO ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU OPIEKI
NAD OSOBĄ NIEPEŁNOSPRAWNĄ**

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, w celu przyznania opiekunom pobierającym świadczenia (wymienione w art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a) prawa do świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu opieki nad niepełnosprawnym.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji - opiekun dorosłej osoby niepełnosprawnej od urodzenia o znacznym stopniu niepełnosprawności, postuluje uchYLENIE art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych o treści „świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego”.

Wnoszący petycję proponuje wprowadzenie zmian, w celu umożliwienia pobierania świadczenia pielęgnacyjnego opiekunom otrzymującym wskazane wyżej świadczenia w wysokości różnicy pomiędzy kwotą świadczenia pielęgnacyjnego (*w 2018 r. wynosiło 1 477 zł, w 2019 r. wynosi 1 583 zł*), a kwotą pobieranych świadczeń.

Autor petycji podnosi, że postulowane zmiany dotyczą szczególnie najstarszej grupy opiekunów, którzy w 2014 r. pobierali już emerytury pracownicze i zostali pozbawieni możliwości poprawy swojego bytu poprzez wyłączenie ich z prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, często dwa razy wyższego od otrzymywanych przez nich świadczeń (*świadczenie pielęgnacyjne od 1 maja 2014 r. wzrosło z 620 zł do 800 zł, od 1 stycznia 2015 r. wynosiło 1 200 zł, od 1 stycznia 2016 r. – 1 300 zł miesięcznie*).

W opinii autora petycji, „niezrozumiała jest dla najstarszych opiekunów na emeryturach pracowniczych, niższych od świadczenia pielęgnacyjnego, propozycja dodatku do świadczeń emerytalnych wyłącznie dla opiekunów na tzw. emeryturach EWK” (*vide prace legislacyjne petycji - druk senacki nr 1016*). Według autora petycji, takie zróżnicowanie wysokości świadczeń dla opiekunów - rodziców dzieci niepełnosprawnych jest niesprawiedliwe i wskazuje na nierówność wobec prawa, gdyż sprawujący opiekę nad pełnoletnimi dziećmi niepełnosprawnymi od urodzenia, znajdują się w identycznej sytuacji faktycznej oraz wymagają takiego samego materialnego wsparcia.

STAN PRAWNY:

Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 32 stanowi, że wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny. W myśl art. 69 osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej.

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2220 ze zm.) określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń.

Do świadczeń rodzinnych należą m.in. świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne.

Świadczenie pielęgnacyjne (art. 17 ust. 1) ma na celu udzielenie materialnego wsparcia osobom, które opiekują się niepełnosprawnymi. Świadczenie to częściowo rekompensuje opiekunowi niepełnosprawnego dziecka lub osoby dorosłej utratę dochodu po rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Należy się ono:

- matce lub ojcu dziecka albo opiekunowi faktycznemu,
- osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- innym osobom, na których zgodnie z prawem rodzinnym ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności - jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem: o znacznym stopniu niepełnosprawności albo o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami. Dotyczą one konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego, codziennego współdziałania opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność u osoby wymagającej opieki powstała nie później niż do ukończenia 18. roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej nie później niż do ukończenia 25. lat (art. 17 ust. 1b).

Kwota świadczenia pielęgnacyjnego podlega corocznej waloryzacji od 1 stycznia, która polega na zwiększeniu kwoty o wskaźnik waloryzacji, czyli procentowy wzrost minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Obwieszczenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 listopada 2018 r. w sprawie kwoty świadczenia pielęgnacyjnego w roku 2019 (M. P. poz. 1099) określiło, że wysokość świadczenia pielęgnacyjnego w 2019 r. wynosi 1 583 zł.

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje (art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a), jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego.

Świadczenia rodzinne i koszty ich obsługi, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne finansowane są w formie dotacji celowej z budżetu państwa.

PRACE LEGISLACYJNE:

Do Sejmu 6 lipca 2016 r. wpłynął **poselski projekt ustawy o zmianie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych** (druk sejmowy 772), skierowany do pierwszego czytania do Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. Komisja 13 grudnia 2017 r. rozpatrzyła projekt i przygotowała sprawozdanie (druk sejmowy 2087), w którym wniosła o jego odrzucenie. Sejm jeszcze nie rozpatrzył sprawozdania komisji.

Projekt dotyczy uchylecia art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a i dodania ust. 6 dającego prawo wyboru świadczenia korzystniejszego, w przypadku zbiegu prawa do świadczenia pielęgnacyjnego i świadczenia emerytalno-rentowego, osobie, która sprawuje opiekę nad osobą spełniającą przesłanki określone w art. 6b ust. 3 pkt 7 i 8 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (druk senacki 1016), 26 listopada 2018 r. skierowany do Komisji Ustawodawczej oraz Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej. Posiedzenie komisji zaplanowano na 24.01.2019 r.

Celem projektu jest przyznanie osobom pobierającym wcześniejszą emeryturę z tytułu sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem (tzw. emeryturę EWK) prawa do świadczenia pielęgnacyjnego w wysokości stanowiącej różnicę pomiędzy aktualną pełną wysokością świadczenia pielęgnacyjnego a pobieraną emeryturą EWK. Projekt realizuje postulat petycji (P9-02/17).

W Sejmie złożono petycję BKSP-145-451/18 tożsamą z prezentowaną petycją, w sprawie zmiany ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych

w zakresie umożliwienia pobierania świadczenia pielęgnacyjnego osobom określonym w art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy.

Petycję 7 grudnia 2018 r. skierowano do Komisji do Spraw Petycji.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Trybunał Konstytucyjny 21 października 2014 r. po rozpoznaniu wniosku grupy posłów (sygn. akt K 38/13) w sprawie m.in. prawa do świadczenia pielęgnacyjnego wydał wyrok, w którym orzekł, że art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych, w zakresie, w jakim różnicuje prawo do świadczenia pielęgnacyjnego osób sprawujących opiekę nad osobą niepełnosprawną po ukończeniu przez nią wieku określonego w tym przepisie ze względu na czas powstania niepełnosprawności, jest niezgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

W uzasadnieniu Trybunał Konstytucyjny podkreślił m.in., że skutkiem wyroku w odniesieniu do art. 17 ust. 1b jest stwierdzenie, że opiekunowie dorosłych osób niepełnosprawnych muszą być przez ustawodawcę traktowani jako podmioty należące do tej samej klasy. Nie mogą być, co do zasady, traktowani w sposób odmienny. W stanie prawnym sprzed wydania wyroku ich sytuacja prawna była zróżnicowana, co było powiązane z określeniem momentu powstania niepełnosprawności osoby wymagającej opieki, jako istotnego kryterium regulacji prawnej. Trybunał nie podważył założenia, że okres życia, w którym pojawia się niepełnosprawność, może mieć związek z posiadaniem przez daną osobę majątku na zapewnienie godziwej egzystencji, jednak sposób zastosowania tego kryterium prowadził do arbitralnego zróżnicowania w obrębie tej samej grupy podmiotów podobnych.

Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego ustawodawca zobowiązany jest precyzyjnie określić racjonalne przesłanki, od których uzależni zróżnicowany poziom świadczenia. Musi przyjąć jednakowe traktowanie opiekunów dorosłych osób niepełnosprawnych, niezależnie od istniejącego już w ustawie preferencyjnego traktowania opiekunów niepełnosprawnych dzieci. Wykonanie wyroku wymaga podjęcia działań dla przywrócenia równego traktowania opiekunów dorosłych osób niepełnosprawnych.

Do Trybunału Konstytucyjnego wpłynęła skarga konstytucyjna (sygn. akt SK 2/17) o stwierdzenie, że art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych jest niezgodny z art. 71 ust. 1 zdanie drugie Konstytucji w zw. z art. 2 i art. 32 Konstytucji, w zakresie jakim stanowi, iż świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do renty.¹

¹ <http://trybunal.gov.pl/s/sk-217/>

Rozpatrzenie skargi zaplanowano na 19.02.2019 r.

Interpelacja poselska nr 27650 do ministra rodziny, pracy i polityki społecznej, w sprawie opiekunów dorosłych osób niepełnosprawnych. Ministerstwo w odpowiedzi z 27.11.2018 r. stwierdził, że zgodnie z art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych, świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje osobie mającej ustalone prawo do emerytury i renty. Zatem, dopóki danej osobie, na jej wniosek, nie zostanie ustalone prawo do emerytury, renty lub innych świadczeń emerytalno-rentowych, w drodze decyzji organu emerytalno-rentowego, to nie zachodzi przesłanka negatywna, wykluczająca prawo do świadczenia pielęgnacyjnego.

Resort podkreślił, że osoba pobierająca świadczenie pielęgnacyjne nie ma obowiązku przechodzić na emeryturę, lecz może nadal pobierać świadczenie pielęgnacyjne, zwłaszcza jeśli świadczenie pielęgnacyjne jest wyższe niż potencjalna emerytura.

INFORMACJE DODATKOWE:

Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778 ze zm.) w art. 16 ust. 6b pkt 1 stanowi, że składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne albo specjalny zasiłek opiekuńczy finansuje w całości wójt, burmistrz lub prezydent miasta. Podstawę wymiaru składek na wskazane ubezpieczenia osób otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne albo specjalny zasiłek opiekuńczy z ustawy o świadczeniach rodzinnych, stanowi kwota pobieranego świadczenia albo zasiłku (art. 18 ust. 5a).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1510 ze zm.) w art. 66 określa katalog objętych obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym. Obowiązkowi temu podlegają pobierający świadczenie pielęgnacyjne z ustawy o świadczeniach rodzinnych, którzy nie są obowiązkowo ubezpieczeni z innego tytułu (art. 66 ust. 1 pkt 28a). Osoby te, zgłasza do ubezpieczenia wójt, burmistrz lub prezydent miasta (art. 75 ust. 11).

Ustawa z 14 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 39 – wejdzie w życie 1 marca 2019 r. z wyjątkiem art. 4, art. 7 ust. 2 i art. 9, które weszły w życie 10 stycznia 2019 r.) wprowadza modyfikację obowiązujących zasad waloryzacji, polegającą na podwyższeniu najniższych świadczeń oraz zastosowaniu ustawowego wskaźnika waloryzacji, przy zapewnieniu minimalnej gwarantowanej podwyżki świadczenia.

Na mocy ustawy zostaną podwyższone:

1) najniższe renty z tytułu niezdolności do pracy dla osób całkowicie niezdolnych do pracy, najniższe emerytury oraz renty rodzinne do wysokości 1 100 zł miesięcznie,

2) najniższe renty z tytułu niezdolności do pracy dla osób częściowo niezdolnych do pracy do 825 zł miesięcznie,

3) podstawy wymiaru renty inwalidzkiej do kwoty 2 629,17 zł,

4) świadczenie przedemerytalne do wysokości 1 140,99 zł miesięcznie.

Zgodnie z art. 5 ustawy waloryzacja od 1 marca 2019 r. polegać będzie na podwyższeniu kwoty świadczenia, w wysokości przysługującej w dniu 28 lutego 2019 r., wskaźnikiem waloryzacji ustalonym zgodnie z art. 89 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a gwarantowana kwota podwyżki wyniesie nie mniej niż 70 zł.

W przypadku renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy i renty inwalidzkiej III grupy kwota waloryzacji wyniesie nie mniej niż 52,50 zł, a emerytury częściowej nie mniej niż 35 zł.

OPRACOWAŁA

Wanda Wójtowicz

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz